Пам'ятайте про Україну!

СВОБОДА SVOBODA

УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY

Редакція і Адміністрація:
"Svoboda", 30 Montgomery St.
Jersey City, N.J. 07302
Телефони: (201) 434-0237
(201) 434-0807
з Ню Йорку (212) 227-4125
УНСоюз (201) 451-2200
з Ню Йорку (212) 227-5250

РІК LXXXVIII. Ч. 12. ДЖЕРЗІ СИТІ і НЮ ЙОРК, ВІВТОРОК, 20-го СІЧНЯ 1981 ЦЕНТІВ 25 CENTS JERSEY CITY and NEW YORK, TUESDAY, JANUARY 20, 1981 No. 12. VOL. LXXXVIII.

ІРАН І ЗСА ДІЙШЛИ ДО ЗГОДИ В СПРАВІ ЗАКЛАДНИКІВ

ЗАКЛИК

ДО ЧЛЕНІВ ГОЛОВНОГО УРЯДУ, ЧЛЕНІВ УПРАВ ОКРУЖНИХ КОМІТЕТІВ, ЧЛЕНІВ ВІДДІЛІВ І ВСЬОГО ЧЛЕНСТВА УКРАЇНСЬКОГО НАРОДНОГО СОЮЗУ

Тому що: в столиці України Києві 63 роки тому, 22-го січня 1918 року, Українська Центральна Рада, сполягаючи на незаперечні права самовизначення народів, в які Західній світ вірить, проголосила повну незалежність і суверенітет України;

Тому що: 62 роки тому, в січні 22-го 1919 року, в цьому самому столичному Києві західні і східні землі України були об'єднані в соборну і одну самостійну державу;

Тому що: ця важко здобута незалежність і самостійність України була втрачена знову в боротьбі з переважаючими силами ворога-окупанта, Червоної Росії, й інших ненаситних сусідів-держав; і

Тому що: ми, українці, які поселилися у Вільному світі, і ті з нас, хто вже народилися тут, далеко поза межами України, в нашому бажанні вічно зберігати відродження й об'єднання України як національної суверенної одиниці відзначаємо щорічно день 22-го січня як День Української Незалежности вже від 1922 року;

Тому і через це ми в ці дні, які передують 22-му січня 1981-го року, закликаємо всю Екзекутиву Українського Народного Союзу, всіх членів управ Округ та Відділів і всіх членів УНСоюзу:

1. Звільнитись із щоденних зайнять та присвятити якнайбільше часу активній участі у всіх церемоніях, урочистостях і святкуваннях, у всіх релігійних і патріотичних імпрезах, що присвячені Дневі Української Незалежности у четвер, 22-го січня 1981 року;

2. Доводити до відома наших американських співгромадян і до всіх американських офіційних чинників, місцевих, стейтових і крайових стан 50 мільйонів українців, які живуть під московською тиранією, і про їхнє відвічне бажання жити в своїй національній державі з демократичним устроєм;

3. Намагатися здобути визнання для українців жити вільним і незалежним життям у кордонах їхньої держави преклямаціями від всіх посадників, губернаторів і федеральних законодавців, які повинні проголосити день 22-го січня Українським Днем Незалежности і цей День відзначити відповідними урочистими програмами в міських ратушах, стейтових капітолях і в обох палатах Конгресу;

4. Вивісити синьо-жовтий прапор поруч зоряного американського на наших домах, у прилюдних місцях, на народних домах і шкільних будинках;

5. Замкнути на той День місця й варстати праці, чи підприємства й крамниці; звільнитися в той день з праці; закрити школи, оголошуючи з гідністю й повагою, що „ми святкуємо День Української Незалежности".

Ми закликаємо всіх тих, які не можуть приєднатися до нас і виконати ці точки нашого звернення через певні поважні причини поза їхньою контролею, відвідати вранці дня 22-го січня свою церкву чи денні або вечірні богослуження і помолитися, щоб наші брати і сестри в Україні ще за їхнього життя змогли втішатися такими благами свободи і демократії, якими втішаються люди вільного світу, так, щоб наші брати українці, до яких про наші зусилля дійде вістка, мали моральну підтримку, що ми не забули ідеалів, за які вони змагаються,та що ми пам'ятаємо про День Української Незалежности в 1981 році.

Наш добре виконаний патріотичний чин напевно дасть нам внутрішнє вдоволення і наші зусилля не проминуть марно, наближуючи всіх нас до справжнього Дня Волі для нашого багатостраждального народу на Україні.

Головний Екзекутивний Комітет Українського Народного Союзу.

Представники Дивізійників у Архиєпископа

Як уже інформовано у числі газети з 14-го січня ц.р., Владика М.Любачівський, прийняв в суботу, 3-го січня, на окремій авдієнції представників Братства І-ої Української Дивізії Української Національної Армії, які не тільки прийшли до свого Владики з колядою, але також з метою обговорити з ним цілий ряд справ і проблем тісно пов'язаними з українським церковним, політичним і суспільно-громадським життям. На фото, яке було зроблене під час авдієнції, сидять (зліва): Михайло Ліщинський, Архиєпископ Мирослав Любачівський, Роман Данилюк і Богдан Артимишин; стоять (зліва): Ярослав Лучанко, Всеволод Будний, Іван Скіра, Роман Кобрин, Ярослав Палатайко, Зенон Завадович, Роман Клос і Володимир Зуляк.

В ЗАХІДНЬОМУ БЕРЛІНІ ЗРЕЗИҐНУВАВ міський уряд з приводу фінансових скандалів та вуличних непорядків, які остатньо мали там місце. В часі бурхливого обговорювання тих проблем на засіданні міського уряду більшість висловилися проти посадника і засудила його та його уряду нерішучу політику. Після його резиґнації на протязі 21 дня має бути створений новий коаліційний уряд.

Федеральний уряд Канади злагіднює свою поставу

Оттава, Канада.— Міністер справедливости в уряді П'єра Трудо Жан Кретієн представив спеціяльній комісії, зложеній з обидвох палат канадського парляменту, проєкт пропонованих змін до нової конституції. Пропоновані урядом зміни йдуть у напрямі задоволення різних вимог провінційних урядів, але не порушують вони основного принципу домінації загальноканадського над провінційним та встановлення дійсної федеральної державної влади.

Велика частини пропонованих змін уточнює права різних національних і культурних груп Канади. В першу чергу, уточнено й зміцнено формулювання тубільних індіян і ескімосів, опісля додатково з'ясовано франкомовні права поза Квебеком і англомовні в Квебеку. На жаль, з пресових повідомлень невідомо, наскільки зміцнено й уточнено права інших національно-культурних груп. В дотеперішніх текстах вони достатньо не з'ясовані й не забезпечені.

Частина доповнень устійнює пропозиції уряду в справі майбутніх змін конституції і процедури переведення референдумів, якими будуть ці зміни санкціоновані. Ця проблема була великою кісткою незгоди між федеральним і провінційними урядами. Провінційні уряди закидали Оттаві й персонально прем'єрові Трудові, що він нехтує правами провінцій, проти чого він рішуче боронився.

Великі розходження залишаються й надалі між федеральним і провінційними урядами в економічній ділянці. Трудо вважає, що економічні підстави Канади як цілости мусять бути відповідно міцні, бо тільки в той спосіб можна зберегти її державну тривалість і вагу її федерального уряду. Провінції, зокрема ті багатші, хотіли б застерегти якнайбільше прав і користей для своїх провінцій і не ділитися ними з іншими убогішими частинами Канади.

У світі

ЦЕНТРАЛЯ ОБ'ЄДНАНИХ НАЦІЙ у Ню Йорку не оминула фінансових скандалів. Звіт внутрішніх контрольних чинників ОН, який був призначений тільки для внутрішнього вжитку, виявив скандальні зловживання „світових дипломатів", які брали хабарі, продавали місця праці, вирівнювали недобори в банку на приватних контах високих достойників апарату ОН та виповняли фальшиві ранхунки, за які каса ОН виплачувала грубі гроші. Документ цей підписали Бріян Урквconfigurationарт, підсекретар й заступник генерального секретаря Курта Вальдгайма для окремих політичних справ, та Джордж Ґрін з Барбадосу, працівник служби безпеки в системі ОН і речник працівників ОН. Особливістю цього звіту є те, що в ньому названі злодіяння, але звітодавці не подали прізвища злочинців з огляду на їх високі становища. Обидва підписані на тому звіті зробили перевірку з доручення генерального секретаря ОН Курта Вальдгайма і вручили йому висліди переведеної ними перевірки. Поголоски про зловживання, фінансові надужиття, різні неформальности на терені ОН вже давно не лише кружляли серед працівників, але й розійшлися по Ню Йорку. Власне це змусило генерального секретаря зарядити провірку. З кіл працівників, які мали змогу прочитати той документ, інформують, що названі в ньому факти далеко не охоплюють усіх відомих надужить.

З МАНІЛІ, СТОЛИЦІ ФІЛІППІН, повідомляють, що президент Філіппін Фердінанд Маркос на поширеній зустрічі Кабінету міністрів і командного складу збройних сил подав вичерпну оцінку положення у країні і на тій підставі повідомив про дальші реформи та поліпшення і про знесення закону про воєнне положення У відповідь на це так звана „З'єднана демократична опозиція" відбула свої наради й винесла оцінки реформ і змін, що їх задумає ввести президент Маркос. Опозиція оцінила ці зміни як невистачаючі. Так само опозиція повторила свою негативну поставу до американських баз на терені Філіппін та до впливів закордонних господарських кіл в економіці країни.

АЯТОЛЛА ХОМЕЙНІ НЕВДОВЗІ після вислання офіціних ґратуляцій президентові Аболгассанові Бані-Садрові за „успіхи" іранської офензиви проти Іраку перейшов до оборони Бані-Садра, якого критикують з усіх боків за повну невдачу тієї офензиви. Аятолла сказав, що на війні не лише наступають, але й відступають, та що саме це трапилося іранській армії.

НЕДОВГО ПЕРЕД СВОЇМ УСТУПЛЕННЯМ уряд Менахема Беґіна в Ізраїлі переводить приспішну акцію творення нових поселень на західньому березі Йордану, який до війни 1967 року належав до королівства Йорданії. Використовуючи дотеперішній досвід,новотворені поселення запляновані як великі міцні осередки та будуть здібні відігравати чималу ролю в оборонній системі Ізраїля. Уряд Беґіна має у пляні до часу свого уступлення створити ще вісім таких поселень, щоб виповнити намічений уже раніше плян про 10 таких модерних поселень. Поселення намічені недалеко від більших, арабами населених міст, Рамалляг і Наблюс. Мабуть, у зв'язку з тим рішенням арабські терористи підложили велику бомбу в Геброні під уряд для адміністрації залишеної арабської посілости, який після утечі або смерти арабських власників заряджує їхньою земельною посілістю аж до дальшого рішення кабінету міністрів. Бомба вчинила великі матеріяльні шкоди, але нікого не вбила, ані не поранила.

В БОННІ,ЗАХІДНЯ НІМЕЧЧИНА, перебував на чолі великої делеґації заступник прем'єра Туреччини Турґут Озаль. Озаль відбув цілий ряд політичних розмов з керівними чинниками Західньої Німеччини на чолі з канцлером Гельмутом Шмідтом. Делеґація разом із відповідними німецькими чинниками розпрацювала проблему господарської співпраці й господарської допомоги, включно з допомогою німецьких технічно-господарських експертів. Одночасно Німеччина взяла на себе завдання видвигнути питання конверсації турецьких боргів на форумі Організації для господарської співпраці і розвитку. Але з другого боку, Західня Німеччина видвигнула справу повороту до нармальних форм правління у Туреччині та до знесення особливих норм, які впровадив військовий режим у боротьбі з тероризмом.

Панель у Штокгольмі виявив совєтську брехню

Штокгольм, Швеція.— Панель міжнародних правників і суспільних діячів та учених, який займався справою зникнення в совєтській тюрмі шведського дипломата Рауля Валленберґа, ствердив на підставі провірених документів, що московський уряд повторно свідомо подавав брехливі інформації про долю того дипломата.

Рауля Валленберга, члена відомої родини в Швеції, вислав Шведський уряд у характері дипломатичного представника до Мадярщини в половині 1944 року з місією допомогти рятувати жидів, яких німецька влада намагалася вигубити до останньої особи. Валленберґ допоміг десяткам тисяч людей врятуватись, але з приходом Червоної армії до Будапешту його наперед притримано військовими чинниками, а потім арештовано й відвезено до Москви. З лабет московської служби безпеки йому вже не пощастило вирватися.

У 1974 році на настирливі запити шведського уряду про долю протизаконно арештованого дипломата тодішній заступник міністра закордонних справ СС—СР Андрей Вишинський формально відповів, що в Совєтському Союзі ніколи такого не було й совєтські чинники нічого про нього не знають. Одначе шведський уряд мав зовсім інші провірені дані й не переставав натискати на Москву, вимагаючи правдивої відповіді. Десять років пізніше, 1957 року, Москва устами міністра закордонних справ Андрея Ґромика відповіла, що Валленберг був в совєтській тюрмі, але в липні 1947 року в віці 35 років помер на серцеву атаку. Одначе ні шведів, ні світової опінії і це совєтське пояснення не задоволило, бо множилися докази, що Валленберґ і після дати, коли він мав згідно з офіційними російськими даними померти, перебував в совєтських тюрмах. Чи він ще живе в цьому моменті не відомо, але дані з 1961 року, а то й пізніше, подають, що він ще живе у тюрмі в СССР.

Панель у Штокгольмі зібрав всі ці дані, а крім них багато новіших, провірив і ствердив, що уряд Совєтського Союзу свідомо впроваджував в блуд світову опінію, шведський уряд та народ про долю Валленберга й звернувся до нього подати остаточно справжні інформації й коли Валленберґ ще десь у тюрмі живе, звільнити його. Коли ж помер, передати тіло родині.

В Америці

ПОШТОВИЙ УРЯД домагається від федерального уряду піднесення поштових тариф на 28 відсотків. Якщо б така вимога була признана то треба сподіватися, що пересилка листа, який досі коштував 15центів, виноситиме 20 центів. Також пересилка газет, журналів й іншого друкованого матеріялу піднесеться на 1,9 відсотка, а пересилка третьою клясою (реклямні матеріяли) на 17,7 відсотка. Відповідно зросте також пересилка четвертої кляси (пакунки) до 8,4 відсотка. Тепер прохання пошти розглядає спеціяльна комісія Конґресу, але вже сьогодні ніхто не сумнівається, що поштові тарифи будуть піднесені вже в другому кварталі цього року.

У ЗВ'ЯЗКУ ІЗ ЗРОСТОМ числа кубинських іміґрантів у З'єднаних Стейтах Америки, кубинці розпочали посилену боротьбу проти комуністичного режиму Фіделя Кастра на острові. Речники кубинської організації „Альфа-66", заявили, що боротьба ведеться подвійними способами: підпільною боротьбою на острові, яка є підсилювана антикомуністичними елементами із ЗСА, і веденням посиленої пропаґандивної кампанії проти режиму в різних країнах світу. Генеральний секретар цієї організації Андрес Назаріо Сархен заявив, що підпільники вбили в Гавані капітана кубинської розвідки Роберта Кампоса Фернандеса, зникнення якого промовчала кубинська преса, а також виконала кільканадцять вдалих атентатів на високопоставлених осіб і на військові ов'єкти. „Нашим завданням, — заявили речники названої організації, — є створити хаос і непевність, які можуть привести до упадку режиму Кастра."

АМЕРИКАНЦІ латиноамериканського походження, які вживають еспанську розговірну мову і число яких відсотково дуже зросло за останніх кілька років, невдоволені, що в адміністрації президента Роналда Реґена не буде ані одного їхнього представника на вищому рівні. Помічник Реґена у виборчій кампанії Алекс Армендаріс пробує заспокоювати речників цієї великої групи, що президент Реґен має намір назначити декілька дорадників з цієї групи, які займатимуть ключеві позиції і виступатимуть в характері заступників і найближчих співробітників секретарів Департаментів.

В ОСТАННЬОМУ СВОМУ БЮДЖЕТІ, який був переданий Конґресові, президент Джіммі Картер пропонує значне збільшення витрат на озброєння і поправу військових сил З'єднаних Стейтів Америки і зменшення витрат на інші урядові програми. В загальному бюджет уряду виноситиме 739,3 більйона долярів, а після витрат дефіцит становитиме 27,5 більйона долярів у фіскальному році. Роналд Реґен, якого запитали в цій справі кореспонденти заявив, що його уряд перегляне бюджет зараз після перебрання влади і він вірить, що йому вдасться зменшити дефіцит, який є предбачений у бюджеті. Економічні дорадники Реґена назвали однак запропонований Картером бюджет „політичним документом" і заявили, що майже всі пропозиції прийдеться ревідувати.

БИЛЛ БРАК, теперішній голова Республіканської партії, був найменований президентом Роналдом Реґеном на спеціяльного дорадника в торговельних справах на рівні кабінетного співробітника. Він матиме право брати участь в засіданнях Уряду і у вирішуванні справ крайового і міжнародного засягу.

КУБИНСЬКИЙ ДИКТАТОР Фідель Кастро не тільки що висловився негативно про президента Роналда Реґена, але ще й перестеріг його, щоб він не вмішувався до кубинських справ, бо Куба, мовляв, стосуватиме відплатні акції проти ЗСА. Як відомо, президент Реґен раніше заявляв, що Америка хоче жити в мирі з усіма своїми сусідами і це відносилося також до Куби, яка займається експортом революції до латиноамериканських країн і, за посередництвом Совєтського Союзу, також до Африки. Можливо це спонукало Кастра виступити з „пересторогою", бо Куба все почувалася до вини перед ЗСА.

Американський нарід в напруженні очікує приїзду дипломатів

Вашінгтон. — Один з найбільших злочинів минулого десятиріччя — схоплення дипломатів як закладників і перетримування їх у в'язненні понад один рік — добіг остаточно до свого кінця.

Іранський уряд за згодою аятолли Хомейні прийняв американські пропозиції і погодився за окуп звільнити протизаконно арештованих американців. Докладної суми окупу і інших умов, коли це число друкувалося не подано. Президент ЗСА Джіммі Картер подав, що більша частина заморорожених фондів Ірану в американських банках після схоплення заклдаників буде звільнена до диспозиції іранських чинників.

Засоби масової інформації подають, що до диспозиції Ірану передано коло шести більйонів долярів із загальної суми 9 і пів більйона, які були заморожені декретом Президента. Решта тієї суми залишається до арбітражу після задоволення леґальних претенсій американських фірм і поодиноких громадян до іранського уряду.

Англійські банкові джерела подають, що значна частина шістьох більйонів долярів, переданих до диспозиції іранського уряду, буде негайно вжита до погашення належних від довшого часу іранських платностей за позики, доставлені товари і відсотки від боргів. Йдеться, як подають англійські банки, куди принаймні частина шести більйонів перелита, про суму коло три більйони долярів. До того можуть дійти ще й інші поважні претенсії до іранського уряду, які повинні бути покриті з тієї суми.

Договір про передачу фондів і звільнення закладників підписали з американського боку заступник державного секретаря Воррен Кристофер, який перебуває в Альжирі, а з іранського боку міністер Беґзад Набаві, уповноважений до тих справ.

Закладників перед їхнім звільненням шість лікарів з Альжиру піддали докладним оглядинам і ствердили, що всі вони в доброму здоровельному стані й можуть відбути довгу подорож літаками. Два альжирські літаки типу Боінґ 727 мали перевезти закладників до Альжиру, звідки вони мають бути відтранспортовані на американську базу в Західній Німеччині та до міста Вісбадену, де ними в американському шпиталі заопікуються американські лікарі.

Тікають з Ізраїля, — каже ТАСС

Москва. — Совєтське пресове агентство ТАСС поінформувало, що велика частина жидів й людей інших національностей прямо „тікають з Ізраїля". Згідно з цим повідомленням, у перших десятьох місяцях 1980 року більше як 33,000 ізраїльських громадян назавжди покинули свою країну. Це вдвоє більше, — говориться в інформації ТАСС, — ніж за відповідний час минулого року. Такими нібито є офіційні дані, розповсюджувані в Тель Авіві.

Автори цих матеріялів вказують також на справжні причини швидко зростаючої еміґрації — „погіршення економічного становища і соціяльний клімат".

„За цими навмисно стриманими визначеннями, — каже ТАСС, —ховається багато чого. Темпи інфляції ста новлять цифру, близьку до 150 відсот. у річному обчисленні, державний борг Ізраїля коливається біля позначки 20 більйонів долярів".

Не пишучи нічого про „коливання" совєтського державного боргу, який, згідно зі західньонімецькими інформаціями,вже давно перейшов 50 більйонів долярів, автори інформації говорять про „нерівність" в Ізраїлі, „шовінізм ізраїльського керівництва", щорічні „призови" до військової служби, „мілітаризацію усіх сторін життя в країні". Демографічні ножиці, кажуть совєтські автори, відображають і іншу важливу тенденцію — видимий спад іміґрації з інших країн.

„Кількість іміґрантів цього року на третину менша, ніж у минулому, що свідчить про небажання осіб єврейської національности виїжджати в Ізраїль", — каже ТАСС, не згадавши, що зменшення числа еміґрантів треба у великій частині приписати совєтській забороні у виїзді з СССР. Цей зменшений приплив еміґрантів совєтські пропаґандисти приписують на конто „провалу основної сіоністичної доктрини".

Туреччина відновляє західні традиції

Анкара,Туреччина. — У висліді Першої світової війни розпалася турецька Оттоманська імперія й перед повним розкладом і упадком урятовала Туреччину націоналістична революція, очолена Мустафою Кемалем Ататурком. Кемаль, закріпивши границі держави та зміцнивши її владу, зразу перейшов до далекойдучих реформ.

Він в першу чергу зніс обов'язуючі до цього часу привілеї своєріного дворянства, з якого рекретувалися державні й придворні достойники та в руках якого були сконцентровані багатства країни; обмежив ролю ісламських мулл до виконування релігійних функцій і позбавив їх права втручатися у державні справи; зніс релігійні суди, а завів державні, звільнив жінок з фактичного кріпацтва та виповів рішучу війну гаремам; зреформував шкільництво й започаткував соціяльну політику держави.

Одначе поволі розпаношувалося партійництво, виникали різні групи спільних інтересів, які дбали про власні користі, а не про добро держави й народу й дійшло до сучасного катастрофічного стану. Військовий переворот був останньою дошкою рятунку.

Військова хунта використала річницю народження Кемаля Ататурка для започаткування великого процесу у цьому напрямі. Відбулися в Анкарі й усіх інших більших містах маніфестаційні урочистості, в яких узяла участь значна частина населення. Всі три живучі колишні президенти — Целяль Баяр, Цевдет Сунай і Фаґрі Коротурк — узяли участь у цих святкуваннях в столиці країни Анкарі.

У маніфестації в Анкарі взяли участь численні делеґації з усіх 67 провінцій Туреччини, найвидатніші культурні ансамблі країни, мистці тощо. Закордонні обсерватори звернули увагу на зовсім інші настрої серед населення, як були дотепер.

СВОБОДА SVOBODA
УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY
FOUNDED 1893

Svoboda USPS (30-420 ISSN 0274-6964) is published daily except Sundays, Mondays, and holidays by the Ukrainian National Association, Inc. at 30 Montgomery Street, Jersey City, N.J. 07302.
Subscription: 1 year — $30.00, 6 months — $16.00, 3 months — $9.00.
UNA members 65¢ a month. Change of address — 50¢. Make checks or money orders payable to "Svoboda".
Postmaster: Send address changes to "Svoboda", P.O. Box 346, Jersey City, N.J. 07303.

P O Box 346 Jersey City N J 07303

Мрії про нову „імперію"

Одна з найбільш характерних прикмет повоєнного тридцятиріччя — це розпад західніх імперій та постання цілого ряду самостійних держав в Африці, Азії і Центральній Америці. Єдиною імперією, що не розвалилася, а ще і збільшила свої загарбання чужих територій, є російсько-совєтська імперія у формі СССР.

Одначе не бракує між провідниками третього світу таких амбітників, які використовують економічні й політичні слабості нових держав у Африці та мріють про нові імперії, розуміється, під їхнім проводом.

Одним із таких кандидатів, як це влучно згадано недавно в редакційній статті в „Ню Йорк Таймсі" є полковник Муаммар ель-Каддафі, теперішній диктатор Лівії в Африці та голова лівійської Народної соціялістичної партії. Його політичною мрією є створення нової ісламської імперії з Лівією на чолі та зі столицею в Тріполі, що мала б бути „новітнім" Римом.

Тільки два тижні тому Лівія односторонньо проголосила „злуку" республіки Чаду з Лівією. Очевидно, полк. Каддафі уважає Чад „життєвим простором" Лівії, щось подібно, як поляки уважали Україну політичним об'єктом їхньої політичної мегаломанії у творенні польської „імперії" „од моржа до моржа", чи гітлерівського „лебенсравму".

Чад, колишня французька колонія, належить до найбідніших новоутворених держав у Африці. Але її пустелі мають мінеральні багатства, як, наприклад, уран та нафтову ропу. Чад має також велике стратегічне значення, бо відділяє ісламський світ у Північній Африці від чорної Південної Африки. Недавно уряд Чаду звернувся до Лівії за мілітарною допомогою, і полк. Каддафі доставив без довшого роздумування. Маючи мілітарну випадову базу у Чаді, лівійський диктатор продовжує свої дальші імперські пляни.

Лівія покищо має відповідні ресурси: арсенали совєтського озброєння та мільярди у державній скарбниці з прибутків за високоцінну нафту.

Але пляни полк. Каддафі вже викликали зарodки опозиції: Організація Африканської Єдности скликує негайну конференцію для обговорення злуки Чаду з Лівією. Французький уряд не тільки гостро запротестував проти акцій Лівії у Чаді, але почав збільшувати свої військові гарнізони в Африці та відкликав плян для експлорації нафти французькими інженерами в Лівії. Єгипет є у сталому конфлікті з Лівією, а Нігерія також виказує своє негодування акціями полк. Каддафі. Навіть Альжирія, яка деколи вдає союзника Лівії, ледве чи зможе продовжувати свою „невтральність" в обличчі лівійських „імперіялістичних" авантюр.

Крім того, хоч полк. Каддафі має великі пляни нової імперії, йому не довіряють всі інші арабські провідники, які уважають його за авантюрного амбітника. Далі, хоч Лівія має величезні природні багатства, вона є малозаселеною країною і її економіка у великій мірі залежить від європейської експертизи. Лівійська армія відома зі своїх безнастанних інтриґ, її льояльність — дуже проблематична, а її боєздатність мінімальна.

Полк. Каддафі наробив собі таку велику масу ворогів серед арабів і не-арабів, що його пляни про велику лівійську „імперію" на Сахарі мають дуже малі вигляди на успіх, і його персональна кар'єра може також закінчитися так, як закінчилася доля Іді Аміна в Уганді.

М. Данилишин

СЛАВЕТНІ СІЧНІ

Започатковуючи новий рік наших змагань — українська спільнота на поселеннях звеличує велике всеукраїнське свято, відзначуючи річницю пропам'ятного 22-го Січня, цього великого і двічі історичного дня, що ним записано одну з найсвітліших сторінок історії України.

В історії українського народу місяць січень займає почесне місце, а це тому, що коли місяць травень є місяцем всенародної жалоби, в ньому бо ми втратили кількa історичних постатей, які очолювали наші визвольні змагання, так місяць січень є місяцем слави, місяцем великих історичних подій, які не тільки що започатковують нову добу історії України, але ці Січневі події повернули історію українського народу на новий шлях, на шлях державної самостійности та соборности.

Перший період Січневих подій започатковується датою 14-го січня 1649-го року, коли Золотоверхий Київ вітав тріюмфальний в'їзд Гетьмана Богдана Хмельницького. Ввесь український нарід на чолі з духовенством вітав цього великого українського полководця, який тоді заявив ці історичні слова: „Відсьогодні я вовоюватиму за ввесь український народ за його права та за його державність!" А літописець змальовує цей період нашої історії такими словами: „Широким морем кров розливалася, козацьким трупом земля вкривалася. Страшна це боротьба та велика це доба, бо немає в цій хвилині більше рабів в Україні!"

Після цієї світлої події український нарід пройшов довгий і тернистий шлях нашої історії поки знову дочекався нової історичної доби, яка наступила дня 22-го Січня 1918-го року, — коли після закінчення Першої світової війни і на згарищах двох імперій, він збудився з довголітнього сну неволі, скинув зі себе кайдани, які віками гнітили його тіло й душу та проголосив свою самостійність. Ця подія відбулася на Софійській площі Золотоверхого Києва, де при участі українського війська і народу, новосторена Українська Центральна Рада проголосила свій маніфест, загально відомий Четвертий Універсал, яким оповіщено:

„Народе України! Твоєю силою, волею і словом утворилася на українській землі Українська Народня Республіка. Віднині Українська Народня Республіка стає самостійною від нікого незалежною, вільною і суверенною Державою Українського Народу!" Так звучав перший рядок цього історичного Четвертого Універсалу, який поставив Україну в „народів вольнім колі!" Як продовження цього періоду є друга історична подія, що наступила вже 3-го січня 1919-го року, коли уряд Західньої України виніс постанову злуки всіх українських земель, що офіційно проголошено дня 22-го січня 1919-го року, знову на цій же історичній площі Св. Софії в Золотоверхому Києві, при участі війська і великих мас народу та делеґацій усіх частин України, де врочисто проголошено: „Од нині во єдине зливаються в одно віками відділені від себе всі частини українських земель!" Цього пропам'ятного дня сповнилися відвічні мрії — для яких жили і за які умирали найкращі сини українського многострадального народу.

Цей історичний Акт Соборности був логічним завершенням віковічних стремлінь усього українського народу, який цим історичним актом проголосив себе правдивим і суверенним господарем на своїй власній, потом і кров'ю скропленій прапрадідній землі!

До цих епохально-історичних подій січня треба зарахувати також бій під Крутами. Дня 29-го січня 1918 року — 300 юнаків-студентів — цих українських „гладіяторів-спартаківців" впали в нерівному бою, захищаючи Золотоверхий Київ і тим своїм героїчним подвигом, тим безсмертним чином записали одну з найбільш героїчних сторінок українських визвольних змагань.

Оце в найбільш можливому скороченні головніші події Січня, — їх було кілька, вони ділялися у різних роках, — але всі вони зводились до одного! За долю і волю України боролася наше славне козацтво, за державність і самостійність українського народу воювали наші славні Усусуси, та Січові Стрільці, і за волю України склали свої буйні голови 300 юнаків під Крутами. За ідеї зродженні Січневими подіями боролися опісля Карпатські Січовики, вояки Української Дивізії і та й бійці леґендарної УПА. За ці ідеї змагається й тепер увесь український нарід на рідних землях і вся українська спільнота на поселеннях, яка не зважаючи на складну теперішню ситуацію — непохитно вірить у національну правду свого народу та в перемогу її самостійницького духа, який постійно зростає тут серед українських громад.

Вшановуючи чергові роковини Січневих подій-по різних державах і континентах скріплюється серед окремих українських громад незламна віра і надія, що недалекий той час, коли на цій же історичній площі Св. Софії, у Золотоверхому Києві у стіп пам'ятника Богдана Хмельницького збереться чергова всеукраїнська маніфестація при активній участі делеґації української спільноти на поселеннях та спільно і велично проголосить черговий і остаточний маніфест, вільної української держави.

З господарського життя

Наглі скоки у висоті відсоткової стопи в ЗСА, які мали місце останнім часом, мабуть не мають рівні в економічній історії країни. В п'ятницю, 9-го січня протягом декількох годин відсоткова стопа буде піднесена, опісля зменшена, а накінець знову піднесена до ранішної висоти. Один з спеціялістів в ділянці кредитової господарки ЗСА заявив: „Я буду ще довгий час носити тверду забезпечуючу шапку /гардгет/, щоб не бути потурбованим постійними скоками відсоткової стопи." Це значить, що бізнесові кола передбачують на ближчий час дальші швидкі хитання відсоткової стопи. Зв'язане це не тільки з недалеко зміною влади, що станеться 20-го січня, але також із чисто економічними й фінансовими мотивами. Надмірно висока теперішня відсоткова стопа, тобто коло 20 у річному відношенні, інфляція понад 10 у річному відношенні, господарська стагнація зі зовсім невідомими навіть ближчими господарськими умовами — це все створює атмосферу, в якій можуть статися несподівані повороти.

Один з найбільших фінансово-промислових велетнів Японії Мітсубіші компанія, яка має різні промислові ділянки, відхилила пропозицію получення з американською автомобільною компанією Крайслер. Не зважаючи на те, що Мітсубіші вже поважно заангажована кредитуванням Крайслера і має різні ринкові пов'язання з ним, коли прийшло до дефінітивної розв'язки, відмовилася від того. Як мотив Йошітоші Соне, президент японської компанії, подав завелике заборгування Крайслера. У зв'язку з тим величезним заборгуванням Крайслера знов виникла загроза його банкрутства. Саме тепер Крайслер потребує додаткових 400 мільйонів долярів, щоб переборoти хвилеві фінансові потреби, які переросли його можливості. Одначе вигляди на майбутнє вказують, що цьому не буде кінця. Усвідомлюючи собі це, доставці Крайслера обнизили ціни на доставлювані товари, відклали платності припадаючих сплат, та це все ще не рятує тієї компанії.

Президент-елект Роналд Реґен і його господарські експерти студіюють господарську ситуацію Великої Британії, щоб поробити з неї висновки для себе. Прем'єр Великої Британії Маргарет Тачер застосувала ту саму господарську політику, що її пропагував Реґен, політику ощадностей, обмеження видатків, обнижки суспільних служб, зменшення грошового обігу і тп. Усе це викликало значний застій господарського життя, зменшило інфляцію, але ще не знати, чи приготовило ґрунт під сподіваний зріст господарської активности. Реґен не хоче повторити тих самих помилок, які поробила Маргарет Тачер.

Усі дотеперішні передбачування про бюджет, його зрівноваження, а навіть надвишку виявилися звичайними мріями, яким заперечують життєві факти. Зрівноваження державного бюджету обіцяв Джіммі Картер, після нього президент-елект Роналд Реґен, а перед ними більшість президентів, які перебирали державну владу з дефіцитом. Президент Картер намагався, коли не вдалося добитися зрівноваження бюджету, мати якнайменший дефіцит. Одначе передбачування постійно підносилися й тепер урядові економісти передбачують 55 більйонів дефіциту на біжучий бюджетний рік, що почався в жовтні. Одначе з тим не погоджуються знавці приватного господарського сектора, які передбачують 66 більйонів дефіциту в цьому році. Президент-елект також обіцяв зрівноважити бюджет, але вже тепер його співробітники говорять про можливість, що буде дефіцит. Так само пляни Реґена зменшити три роки підряд податки по 10 відсотків річно, тобто разом на 30 відсотків, викликають великі сумніви.

Найбільший недолік сучасного господарського життя вільного світу — інфляція й надалі не дається взяти під контролю. Сподівання принаймні обнизити її до нижче як 10 відсотків у річному відношенні зазнали рішучого удару піднесенням на більше як 10 відсотків цін на нафтову ропу, а ще більше заповідженням дальшого піднесення. Ціна на ропу вирівняється взагалі з-під контролі й знавці передбачають, що під кінець цього року бензина коштуватиме на коло 50 відсотків більше, як коштує тепер у ЗСА. Такий зріст цін на ропу і на бензину не може не потягнути за собою відповідного зросту цін на всі інші товари. Коли ж до того додати ще і інші причини зросту цін, то матимемо дуже невтішну картину інфляції. У зв'язку з цим постає питання: де буде межа інфляції? Чи немає сил у державі, які могли б її спинити, або радикально зменшити й чи мусить дійти аж до господарської катастрофи, в якій впаде господарський рівень, збанкрутують численні славні фірми, як це було в інших таких випадках?

Т.Т.

КИТАЙСЬКІ КЛОПОТИ

Великий політичний процес у Пекіні не став ані тріюмфом теперішнього керівництва на чолі з Денґ Шіяопінґом, ані не причинився до внутрішнього зміцнення тієї країни, чи привладної КПК. А власне це очікували ті, які рішили відбути його й керували підготовою до нього. Процес цей не лише не дав сподіваних успіхів, але й викликав різні недомагання сучасної китайської системи.

Минуло майже десять років від арешту першої групи підсудних з „кліки Лін Біяо", яких арештовано під кінець 1971 року після невдачі замаху на Мао Зедонґа — й спроби вбити його, а вслід за тим державного перевороту. Але ж факт, що найвищі державні й партійні лідери, командири армій і заслужені герої громадянської війни через мороз свого лідера хотіли дійти до влади має свою жахливу вимову. Від арешту другої групи підсудних із „ґенгу чотирьох" минуло чотири роки. В міжчасі багато дечого змінилося, події забулися, люди постарілися і з лави підсудних та й узагалі зі судової залі дихнуло анахронізмом й відіграванням старих порахунків. Речей і фактів, що їх державні мужі повинні забувати, щоб присвятити себе і всі свої сили живим актуальним завданням, а не відігравати те, що належить минулому й історії.

Заповіджені у зв'язку зі судом сенації не стали сенсаціями. Навіть документарне виявлення зв'язку маршала Лін Біяо з Москвою не було тим громом, що потряс би світом, а в першу чергу Китаєм і його народом. Подавані на суді дані, свідчення й арґументи виглядали блідо, хоч переконливо й бракувало їм очікуваного драматизму. Викликало це розсіяння й знеохочення у Китаї, а серед закордонних обсерваторів заввагу, чи, бува, Пекін не притушував пляново цілої справи щоб не палити за собою мостів до евентуального порозуміння з Москвою. Бо „якщо співпраця із ЗСА не дасть обіцюваних наслідків, то тоді за певних умов треба буде нормалізувати відносини з Москвою.

Не менше невиразною станула проблема присудів підсудним. Їх усіх визнано винними, бо згідно з китайською процедурою їхню вину доказано та ще й до того майже вони всі до вини призналися. Але засуджувати на важкі кари старенньких підсудних, які до всіх „гріхів молодости" призналися, а теперь дехто з них ледве тримається на ногах, а до того всі вони герої громадянської війни, будівничі збройної сили КНР, учасники леґендарного „Довгого маршу", майже всі колишні члени Політбюра — дуже складна справа. Вдова Мао, Чіянг Чінг, зорієнтувавшись в ситуації й незавидному становищі трибуналу й тих, що стоять поза кулісами, зaатакувала не так суддів, як найвищі партійні й державні чинники. А тепер: засудити її на смерть і створити символ героїзму, а цілу дотеперішню добу на чолі з Мао поставити під сумнів? Отже, це все виходить не так просто і ясно, як було кимсь заплановано.

„Культурна революція"

Велика культурна революція створила величезні труднощі в часі свого тривання, вона малощо не розвалила тодішньої китайської системи, але в ній взяли участь мільйони людей. Повні віри й енерґії, очолені Мао Зедонґом, вони намагалися зробити якнайбільше доброго. Сьогодні ніхто, чи майже ніхто не сумнівається й не оспорює її нагужить, навіть злочинів, ніхто не заперечує глибоких щерб і травм, які вона нанесла. Але якщо так, то що тоді зробити з КПК? Та ж більшість членів комуністичної партії власне робили це все, більшість Політбюра тим керували. Отже, якщо партія перед тим робила такі очевидні помилки, то де є запорука, що вона їх не робить тепер?

Але чим же можуть так дуже похвалитися теперішні лідери, якими успіхами? Ось вони почали „чотири модернізації", потреба яких безспірна, але як вони їх реалізують? Захоплення й ентузіязм попередніх трьох років щораз більше зміняються звіти про різні недогляди, помилки, які вимагають зміни плянів, зміни підходу. Десятки контрактів, заключених з таким великим шумом, треба було відкликати, інші змінити. А час проминув, вкладено чимало зусиль і навіть фондів у їхнє започаткування. Значить, не можна поставити все в площину „вони в усьому помилялися, ми в усьому мали рацію".

Накінець були й деякі причини, що об'єктивно штовхали до такої постави, яка виявилася в часі тієї злощасної „великої революції". Обурення Мао не було безпідставне і його заклики „киньте бомбу на партійну централю" було породжене деякими фактичними, а при тому небезпечними проявами китайського життя.

Протягом довгих сотень і тисячів років китайський нарід і його провідна верства виплекали форми суспільного життя й методи, з яких одні будуть завжди актуальні й мати свою вагу та свою застосованість у житті, а інші мусять бути змінені, відкинені. Щоб не йти далеко, можна вказати на місце жінки в китайсь-

(Продовження на ст. 4)

ПОЦІЛУНОК САТАНИ

(Друкуємо уривок з книжки Віктора Боровського п. з. „Поцілунок сатани".

Палата ч.1, куди мене привезли, знаходилась в самому початку коридору. Це була кімната метрів 50 площею, щільно заставлена ліжками. Два з половиною десятки ліжок заповнювали всю кімнату, залишаючи посередині лише вузьку порожню смугу, на якій стояла довга дерев'яна лавка. На лавці сидів здоровенний чоловік у білому халаті і ковпаці і читав книжку. Була „мертва година". 1)

— Новенького привели! — закричав хтось на одному з ліжок.

Чоловік підвів голову. Мене завели до середини кімнати. Санітар, що мене привів, вийшов.

— За що потрапив? — запитав мене чоловік.

— Ні за що.

— Ні за що не буває. Алькоголік, злодій, чи інакодумець? У голосі санітара не відчувалось того фальшу, який був у лікаря і медсестри. Він говорив зі мною, як говорять із здоровою людиною.

— Сідай і не бійся мене, якщо щось треба, то я завжди допоможу. Зараз тобі виберемо ліжко біля вікна, щоб свіжим повітрям дихав, і щоб не так було чути, як ті суки хроплять. Але ти не забудь за це, коли прийдуть до тебе родичі, попросати для мене кілька пляшок вина. Сам розумієш, заробітна плата в мене невелика.

Він встав із лавки і взявши палицю, що лежала поруч з ним, почав пропонувати, на його погляд, зручні місця.

— Тут не погано, — сказав він, показуючи палицею на ліжко, де спав накрившись з головою якийсь чоловік. Він ударив його палицею і здерши ковдру, закричав.

— Вставай падло, пожежа!

Чоловік як ошпарений підскочив, не розуміючи, що сталось.

— Вставай і переходь на інше ліжко, зміни тільки постіль, — наказав санітар.

Бідолаха трясучись від переляку, щоб не заробити ще палиці, почав збирати свої речі. Ліжко для мене було готове.

— Ти не лякайся, — звернувся знову до мене санітар, — не такий страшний чорт, як його малюють, але треба вести себе розумно, тобто робити і говорити те, що тобі кажуть. Кажуть на чорне — біле, кажи й ти так, то швидше вийдеш звідси. Я здогадуюсь, ти мабуть інакодумець, бо такі молоді тільки за це сюди потрапляють.

Я не встиг відповісти, як зайшла медсестра і повідомила, що мене викликає лікар.

Кабінет лікаря знаходився по другий бік коридору. Медсестра супроводжувала до самих дверей. На дверях кабінету я прочитав „Журавський А.М.". За столом в кабінеті під портретом Брежнєва сидів Аркадій Михайлович, який говорив зі мною в приймальні.

— Сідай, — різко сказав він показавши рукою на стілець навпроти його місця. Я хотів відсунути стільця, щоб сісти трохи далі, але лікар тримав міцно його ногою.

— Сідай так, як стоїть, — закричав він.

— Ну, чого ти кричите, для мене навіть розібратись тяжко, лікар ви чи хворий, — сказав я не витримавши такої поведінки.

Обличчя Журавського налилось кров'ю.

— Ну то ми побачимо сьогодні ввечері, хто з нас хворий, — не втрачаючи самовпевненности сказав він, — не таких ламали.

Він дістав папір і приготувався записувати.

— Звідки ти чув про Солженіцина? — запитав Журавський, пильно дивлячись на мене.

— Я міг би на це питання не відповідати, оскільки воно не стосується з'ясування мого психічного стану, але відповім, — з „Голосу Америки".

— А ти знаєш, що „Голос Америки" — це підривна радіостанція, спрямована на передачу наклепницької інформації на нашу радянську дійсність?

— Не знаю, я вважаю, що „Голос Америки" несе людям правду і відкриває їм очі.

— Але скоро ти так думати не будеш, ми тебе від цього вилікуємо.

— Чого ти їздив до письменника в Київ, — задав різко питання Журавський, уважно дивлячись на мене.

— До письменника? — повторив я.

— Не повторюй запитань, а відразу відповідай, — перервав мене він.

— Ніякого письменника в Києві я не знаю.

— Раджу говорити правду, бо все одно скажеш, рано чи пізно, — попередив Журавський.

— Я вже сказав, що ніякого письменника в Києві не знаю.

Журавський зняв телефонну трубку і, набравши номер, сказав:

— Маруся, за двадцять хвилин прошу приготовити „укутку" для Яковлева.

Поклавши трубку, він почав щось писати, не звертаючи на мене уваги.

— Звідки вони знають про поїздку до Києва, — думав я, — це було майже рік тому, коли я туди їздив, щоб познайомитись з кимсь з дисидентів, але навіть нікого не зустрів. Про це ніхто ніколи не знав і про це ні з ким не було мови. Звідки вони це встановили? Але на це є всемогутній КГБ, який мусить знати все будь-яким чином.

Скінчивши писати, Журавський підвівся і сказав.

Зараз я тебе познайомлю з таким Львовом Яковлєвим, який у нас знаходиться вже сім років. Він учора від когось отримав одеколон і напився, порушив сварку з медичним персоналом. А от де він взяв одеколон, він не каже, то ми зараз підемо і все дізнаємось.

Ми вийшли з кабінету і опинились в сусідній палаті. По середині кімнати стояла панцерна сітка з-під ліжка, біля якої стояло п'ять осіб у білих халатах, тримаючи в руках мокрі простирадла, клейонку, ковдру і ще деякі незрозумілі для мене речі. Там стояв також голий чоловік років тридцяти п'яти. Його обличчя було повне жаху, руки й ноги тремтіли.

— Ну, що, Львово, як одеколон добрий був? — зловрадно посміхаючись запитав Журавський.

Той мовчав.

— Зараз ми дізнаємось все, хоч ти й мовчиш тепер. От молодий чоловік, — показав він на мене, — також не говорить, забув своїх приятелів, як і ти. Ну, давайте починати, бо я не маю часу, — звернувся він до людей у білих халатах

Ті почали щільно обгортати Льову мокрим простирадлом, що прилипало до тіла. Потім друге простирадло, третє. Коли він, як мала дитина, був запеленаний простирадлами, його поклали на клейонку, що лежала вже на панцерній сітці. Півцеберки холодної води було вилито ще при загортанні жертви в клейонку. Щоб клейонка не розгорталась, у декількох місцях зв'язали мотузком, а потім загорнули в вапняну ковдру. Ще не встигли загорнути, як жертва почала кричати.

— Аркадій Михайлович, розв'яжіть, я вже скажу, що хочете. Не буду більше пити, тільки розв'яжіть.

Журавський з задоволенням дивився на цю картину і тільки посміхався.

— Це я чув давно. Ходім звідси, — звернувся він до мене, — прийдемо через півгодини. Я стояв остовпівши. Коли б мені раніше хтось щось подібне сказав, я ніколи не повірив би що таке діється. Незалежно від того, чого людина потрапила в лікарню — за свої переконання, чи із-за хвороби, чи ще через щось, хто дав право знущатись над нею? Вона людина і Богом наділена такими правами, як і всі інші. Якщо вчинила щось погане, то треба покарати її, але не такими фашистськими методами. І це діється у країні, яка претендує на першість у світі по демократії і волі!

Я, хитаючись, вийшов з Журавським з палати, але крики нещасного Льови лунали у вухах.

— Все скажу, тільки розв'яжіть.

— Журавський завів мене знову до свого кабінету.

— Сідай і скажи чи ефективне наше лікування?

Я мовчав.

Що мовчиш, відповідай!

— Я не знайшов ще такого слова, щоб назвати те, що я бачив, — сказав я.

— Ти бачив лікування. Лікування фізетерапією. Фізетерапія походить не від слова фізичний, а від іншого. Воно означає, що лікування проходить від фізичних засобів, тобто води і тепла. Як бачиш, ми не вживаємо фізичної сили, а керуємось медичними засобами. Це зовсім протилежне явищу, що постало в твоїй уяві. Вода й тепло тільки йдуть на користь людині. Під температурою тіла

(Продовження на ст. 4)

1). „Мертва година" — так називають у лікарнях відпочинок після обіду.

СОЮЗОВЦІ! ПЕРЕДКОНВЕНЦІЙНА КАМПАНІЯ УКРАЇНСЬКОГО НАРОДНОГО СОЮЗУ УЖЕ РОЗПОЧАЛАСЯ. ЇЇ МЕТА: ПРИДБАТИ 4,000 НОВИХ ЧЛЕНІВ, ЗАБЕЗПЕЧЕНИХ НА СУМУ 12 МІЛЬЙОНІВ ДОЛЯРІВ! ТІЛЬКИ СПІЛЬНИМИ СИЛАМИ ТА ПОСТІЙНОЮ І НАПОЛЕГЛИВОЮ ОРГАНІЗАЦІЙНОЮ ПРАЦЕЮ МОЖЕМО ВИКОНАТИ ЦЮ ВЕЛИКУ МІСІЮ ДЛЯ ДОБРА НАШИХ РОДИН, НАШОЇ ГРОМАДИ І НАШОГО НАРОДУ!

ВЛАСНИКИ ЦИТРУСОВИХ САДІВ і яринних городів на Флориді були наражені на великі втрати у зв'язку з дуже холодною погодою в цьому стейті. Частина цитрусових овочів вже була зібрана, але не доставлена у відповідні сховища чи переробні підприємства, тому губернатор стейту Баб Ґреґам проголосив виімковий стан і наказав транспортовим засобам зробити все можливе, щоб врятувати бодай частину овочів, які можна буде ще використати для продукції цитрусових напитків. У зв'язку з холодною погодою загально уважають, що всякі помаранчові, цитринові й інші соки значно подорожчають у зимово-весняних місяцях цього року. Погода в інших частинах ЗСА, зокрема у північносхідніх стейтах дещо покращала, але температура все ще не піднеслася до рівня замерзання.

Відбулася міжокружна конференція СУА

У днях 15-го і 16-го листопада 1980 року дві Округи відбули в Ютиці, Н.Й., конференції із трьох важливих ділянок праці при співучасті Відділів: 34-го, Коговз; 46-го Рочестер; 47-го Рочестер; 49-го Боффало; 57-го Ютика; 68-го Сиракюз; 97-го Боффало та 99-го Вотервліт.

Конференцію відкрила голова південної Округи СУА Таня Дурбак, яка закликала всіх присутніх до співпраці у нарадах і передала ведення нарад референтці зв'язків південної Округи Ксені Антипів. Парох церкви св. Володимира о. Богдан Смик поблагословив присутніх та побажав успіхів не тілки у біжучих конференціях, але й на майбутнє. Іванна Мартинець, голова Округи північного Ню Йорку, з'ясувала потребу таких зустрічей Відділів, підкресливши позитивний вислід їх у праці округ. Голова 57-го Відділу, що був господарем дводенних нарад, Ірина Запаранюк привітала усіх гостей, що прибули зблизька і здалека, висловивши надію, що ці наради пожвавлять працю по Відділах та заохотять окремих членок до інтенсивної діяльности.

Програма нарад була розплянована на два дні і дуже конструктивно використана. Вищезгадані референтури підготовили реферати, а саме: 1. „Реєстрація предметів народного мистецтва музейної вартости і збирання знімок з українського поселення в Америці для Українського Музею" опрацювала і виголосила Іванна Бучак від Округи південного Н.Й. 2. „Український Музей в Ню Йорку і переведення кампанії для приєднання членів УМ" — Марія Крамарчук, голова 47-го Відділу СУА, Рочестер, північна Округа. 3. „Українське народне мистецтво і як його виставляти" — Ірина Руснак мистецько-музейна референтка Головної Управи СУА. 4. „Творення гуртків любителів українського мистецтва та комітетів для збереження української спадщини" — сконденсовані інформації про їхню ціль і напрямні праці — подала Стефанія Павлович, голова 46-го Відділу СУА Рочестер (півн. Округа).

Д-р Теодозія Савицька, референт Суспільної Опіки при Головній Управі СУА, цікаво подала всі аспекти переведення акції та праці Суспільної Опіки в Америці і поза її межами. Збагачена особистим досвідом на протязі років наполегливої праці д-р Савицька порадами старалася полегшати працю референткам на терені їхньої діяльности.

„Стипендійна Акція" — Анна Макух, реф. Сусп. Опіки 49-го Відділу в Буффало (північ. Округа), вичерпно поінформувала про вищезгадану акцію, її пекучі потреби та можливості використання. Присутні мали змогу вислухати звіт із зустрічі прелеґентки з настоятелькою Інституту св. Ольги в Прудентополі Ольгою Шульган, яка, перебуваючи в Канаді, особисто зустрілася з А. Макух. Треба відмітити, що Анна Макух особистою посвятою зуміла приєднати до цієї акції велику кількість української громади в Боффало і за сім років встигла переслати до Головної Управи на стипендії в Бразилії понад 19,000 дол.

„Об'єднана Суспільна Опіка" — ділянка, про яку говорила референтка півн. Округи Анна Капітан з Рочестеру, подавши інформації та поради, як допомогти старшим людям на місцях їх поселення в Америці, особливо тим, що мають трудноші порозумітися в урядах англійською мовою. Не тільки матеріяльна поміч, але всякого рода правничі поради, полагодження спадкових справ, а головно особисті відвідини замешкалих по старечих домах вимагають багато часу і посвяти. ОСО заіснувала в Рочестері чотири роки тому за ініціятивою 47-го Відділу і працює незвичайно успішно при допомозі усіх українських організацій під проводом її директора А. Капітан.

Після доповідей розвинулася жвава дискусія.

У вечірніх годинах церковна заля заповнилася членками місцевого Відділу СУА, та громадянством Ютики і околиці, зацікавленими актуальною темою: „Український Музей в Ню Йорку, його конечність і розбудова". Прелеґентка, мистецько-музейна референтка Г У СУА Ірина Руснак з Рочестеру виголосила дуже цікаву і вичерпну доповідь на вищезгадану тему, ілюструючи її прозірками з музею і музейних експонатів. Назакінчення Ірина Руснак підкреслила, що УМ, що його започаткував СУА і чотири роки тому передав українській громаді, чекає підтримки від громади. І. Руснак звернула увагу слухачів на те, що „варварське нищення українського народного мистецтва на рідних землях накладає на нас, у вільному світі, невідкличний і почесний обов'язок стати на захист і збереження скарбів витворених українською людиною" На її слова щедро відгукнулися слухачі, підписанням членських заяв. Членство УМ збільшилося в цей вечір на 14 нових членів. Збігом обставин на зустрічі була присутня довголітня членка 57-го Відділу СУА в Ютиці хорунжа української армії Ольга Ярмак з чоловіком інж. Петром Ярмак та їхньою родиною. Хорунжа Ярмак відзначувала в цей день 80-ліття дня народження. Голова І. Запаранюк привітала ювілятку, розповівши про повне воєнних пригод життя хорунжої О. Ярмак, про її працю медсестрою на фронтах та післявоєнну суспільну працю в рядах СУА. Ольга Ярмак за свою військову повинність була підвищена до ранги чотової і нагороджена бойовими відзнаками. Вже в Америці Рада Козацтва нагородила О. Ярмак Хрестом Вільного Козацтва, надаючі їй рангу адміністративної хорунжої. Відспівувано многоліттствія для хорунжої Ольги, її чоловіка інж. Петра Ярмака та усіх присутніх членів родини; за солодким і кавою гості продовжували приємний вечір.

У неділю після Служби Божої продовжувалися наради. Пресова референтка ГУ Олена Процюк вичерпно і цікаво звітувала з діяльности делегації українських жінок в Копенгаґені, яку вона очолювала, та розповіла про свої позитивні і негативні враження і зауваги на майбутнє. Опісля прелеґентка обговорила тему „Завдання і методи праці референтки зв'язків". Після жвавої дискусії та вичерпання матеріялу нарад промовляла голова Окружної Управи північ. Ню Йорку Іванна Мартинець, яка підсумувала наради, подала напрямні на майбутнє. Вона підкреслила, що було б корисним організувати цього роду конференції, бо вони стимулюють і пожвавлюють діяльність відділів. Накінець вона подякувала організаторам нарад та всім, що спричинилися до їх успіхів.

Святковий полуденок-зустріч союзянок, що його зорганізувала Анна Кошикар, відбувся у ресторані „Максвел". Закриваючи дводенні конференції Таня Дурбак висловила подяку Іванні Мартинець, за допомогу і співпрацю у зорганізуванні конференцій, прелеґенткам і 57-му Відділові.

Марія Крамарчук

ПОДЯКА

З Волі Всевишнього, ненадійно, відійшла у дні 3-го листопада 1980 року у Вічність,

Найдорожча і Незабутня

МАМА І СЕСТРА

бл. п.

ЛІДІЯ з ХОМІЩАКІВ РУБЧАК

В нашому безмежному горю, по втраті Мами і Сестри, ми зазнали моральної піддержки і розради від найближчої Родини: П-ва мґр А. і М. Гординських, В. і Л. Гладких і д-р О. і Л. Волянських, від знайомих П-ва М. і А. Стоцько, П. і В. Лабінських, К. і Г. Гречаків і від членів Студентської Громади в Ірвінґтоні, Н. Дж. за що цією дорогою складаємо найсердечнішу подяку.

В першу чергу дякуємо Всечеснішому о. парохові М. Кучмякові за глибокі змістом прощальні слова в часі відправи похоронних обрядів в парафіяльній церкві св. Івана Хрестителя в Нюарку, Н. Дж.

Щиро дякуємо п-ві М. Добошеві за церковний спів під час похоронних відправ.

Щиро дякуємо за зворушливі прощальні слова в похоронному заведенні п-і О. Мусаковській від 28-го Відділу СУА.

Щиро дякуємо Друзям, які опікувалися домовиною в останній дорозі Покійної.

Щиро дякуємо Громадам в Норт Порт, Ворм Мінерал Спрінґс та околиці за вислови глибокого співчуття.

Ми безмежно вдячні Усім, за участь в похоронах, за Їхні молитви чи жертви на Служби Божі за спокій душі Покійної і за Їхні квіти.

Щиро дякуємо Всім за відпровадження Покійної на місце Вічного Спочинку.

Сердечна подяка належить для П-ва М. і А. Стоцько і Паням, які зайнялися приготуванням тризни, що відбулася в домі П-ва М. і А. Стоцько.

Дякуємо похоронному заведенню Литвин і Литвин в Юньйон за взірцеве переведення похоронів.

Хай Всевишній нагородить Вас усіх щедрими ласками і щедротами, а нашій Найдорожчій Мамі і Сестрі хай буде ВІЧНАЯ ПАМ'ЯТЬ!

Горем прибиті:
син — ЮРІЙ
сестра — ОЛЕНА
брати — ОЛЕСЬ, ЗЕНОН І ЙОСИФ

СЕРДЕЧНЕ „СПАСИБІГ"

Почуваємося до милого обов'язку подякувати Всім, що взяли участь в науковій конференції

пам'яті мого ЧОЛОВІКА і БАТЬКА

проф. д-ра МИХАЙЛА СОНЕВИЦЬКОГО

дійсного члена НТШ і УВАН, 22-го листопада 1980 р.

В першу чергу дякую проф. д-рові В. Левові за відкриття конференції і її провід. Проф. д-рові Гр. Лужницькому за блискучу, прегарно виголошену доповідь, яка обіймала ціле цікаве життя Покійного разом з Його науковими працями (15 мінут). Дорогим моїм приятелям п-ні Лідії Крушельницькій за мистецьке читання виімків з Софокля „Електри" і „Пісень" Піндара (переклад мого Чоловіка). За прекрасний спів нашої улюбленої співачки Марти Кокольської-Мусійчук, що відспівала три пісні в першім виконанні, композиції сина Ігоря при його акомпаньяменті. За спогади про свого професора, які подали: Б. Стефанович, учень гімназії в Чорткові (написав статтю до „Свободи"), Оксана Луцька з гімназії в Станиславові, о. д-р В. Ґавліч, ЧСВВ, пароха церкви св. Юра, з гімназії в Тернополі, Юрій Ференцевич з академічної гімназії у Львові. Сердечні спогади прислали: Леся Храплива-Щур з гімназії (Львів) з Торонта, д-р В. Процюк з малої Семінарії і Богословської Академії у Львові (Філядельфія), д-р Наталя Пазуняк спогад з університету ім. І. Франка у Львові (Філядельфія) і проф. д-р В. Ленцик. Ред. Вірі Ке, що згадала нашого Покійного в „Новому Шляху" (Канада), особливо дякуємо.

Численно зібраній добірній публіці, що прийшла пошанувати нашого Дорогого і Незабутнього Чоловіка і Батька, а зокрема Управі Літ.-Мист. Клюбу, що явилися з головою інж. Т. Грицаєм і арт. Ст. Крижанівським в комплеті, моя щира подяка.

Наприкінці Б. Стефанович закінчив молитвою „Отче наш" грецькою мовою. Всім Вам, щиро-сердечне „СПАСИБІГ" складають:

дружина — ОЛЬГА
сини:
д-р ІГОР з родиною
мґр РОСТИСЛАВ з родиною

Як нев'януча китиця квітів, на свіжу могилу Дорогої і ніколи незабутньої моєї Товаришки з юних літ

бл. п.

МАРІЙКИ ДЖУМИҐИ

що відійшла у Вічність дня 7-го грудня 1980 року, складаю пожертву 25.00 долярів на будову української католицької церкви у Люрді.

Хай пам'ять про Марійку живе все між нами.

СТЕФА ЗАХАРЧУК-ҐЕНҐАЛО

Монтреаль, 8-го січня 1981 р.

Помолімось за наших друзів.

ЗАУПОКІЙНА СВЯТА ЛІТУРГІЯ

за спокій і вічну радість душ померлих Членів Фонду Катедр Українознавства

Впреп. о. протопресв. Іван Ткачук відслужить Заупокійну Святу Літургію, в суботу, 31-го січня 1981 року, о год. 10-ій ранку, в УПЦеркві Всіх Святих, в Ню Йорку, Н. Й., за Блаженної Пам'яті:

МИХАЙЛА МАЦЬКОВА	проф. МИХАЙЛА ОВЧИННИКА
МАРІЮ СЕЛІНСЬКУ	інж. РОМАНА БІЛИНСЬКОГО
ВАСИЛЯ ШКРАБУ	ВОЛОДИМИРА АЛЕКСЕВИЧА
д-ра ВОЛОДИМИРА КАЛИНУ	БОГДАНА ПРИТУЛУ

Наступне Заупокійне Богослуження відправить о. протопресв. Іван Ткачук в суботу, 28-го лютого ц. р.

Всіх Вп. Членів ФКУ просимо про молитви за померших наших друзів. Де б Ви не були, помоліться в часі відправи Заупокійної Богослужби, щоб поєднатись з нами в поході молитов до Всевишнього за тих, що творили добро.

Вічна пам'ять померлим Членам ФКУ!

ГОЛОВНА ЕКЗЕКУТИВА
ФОНДУ КАТЕДР УКРАЇНОЗНАВСТВА (ФКУ)

Ділимося сумною вісткою з Рідними, Приятелями і Знайомими, що з Божої Волі, дня 9-го грудня 1980 р., відійшла у Вічність,

наша Найдорожча

МАМА, БАБЦЯ, ПРАБАБЦЯ І ТЕТА

бл. п.

НАТАЛІЯ з СОНЕВИЦЬКИХ БРИКОВИЧ

вдова по сл. п. судді ВОЛОДИМИРОВІ, народжена в священичій родині, дня 27 січня 1893 р., в селі Горошова, Борщівського повіту в Україні.

ПАНАХИДИ відправлено в днях 11 і 12-го грудня 1980 р.

ПОХОРОНИ відбулися 13-го грудня 1980 р., з похоронного заведення Турнер і Портер до церкви Успення Богоматері в Торонто — Міссіссаґа, Онтаріо, Канада, звідки тлінні останки Покійної відпроваджено на місцевий цвинтар св. Івана.

В глибокому смутку:
дочка — БОГДАННА ГРИВНАК із сином РОМАНОМ
син — КОНСТАНТИН із дружиною НЕЛЕЮ, сином ЮРІЄМ та дочкою НАТАЛКОЮ ВОЛОЩУК із чоловіком ОСТАПОМ і дітьми: ТАМАРОЮ, БОГДАНОМ І АДРІЯНОЮ
Ближча і дальша Родина в Канаді, США й Україні

У глибокому смутку повідомляємо Приятелів і Знайомих, що 5-го січня 1981 року, на 83-му році життя, в Україні, упокоївся в Бозі, наш Найдорожчий

БАТЬКО І ДІДУНЬО

бл. п.

ПЕТРО СТАРОСТЯК

нар. в Головецьку, Самбірщина на Бойківщині, учасник Визвольних Змагань УГА, підстаршина польової жандармерії.

горем прибиті:
син — ОСИП з родиною
дочки — ОЛЕНА І КАТЕРИНА
внуки — БОГДАН, ОРЕСТ, РОМАН, ЛЮБОМИРА
та ближча і дальша Родина в Україні

Поцілунок сатани

(Продовження зі стор. 2)

простирадла починають висихати і звужуватись, стискаючи тіло. Воно, звичайно, трохи болить, я підкреслюю, трохи, бо людина лишається живою, ій це не пошкодить, лише на користь. Помітивши моє хвилювання, він припинив пояснювати всі корисні риси садистського лікування і знову перейшов до київського письменника.

— Так от, бачиш, як ми можем направлювати пам'ять людини. Ти от, забув, хто є письменник, до якого їздив, а Льова також забув, хто йому дав одеколон, але „укутка" йому допомогла пригадати. Це дуже корисна річ для пам'яті.

Під час розмови з коридору весь час долинали жахливі крики Яковлєва. Вони не давали мені зорієнтуватись і бути спокійним.

— Ти розумієш, про що я говорю, — продовжував лікар.

— Я не хочу тебе залякувати, але раджу відповісти, чому ти їздив до Києва.

Бажаючи втримати рівновагу і не сказати чогось зайвого, я почав так:

— Кожна людина була б рада познайомитись з відомим письменником, тому я хотів також.

— Це неправда, — посміхнувся Журавський, — за дві години розкутають Льову і будуть вільні простирадла, так що раджу говорити правду. Коли людина говорить правду, тільки тоді вона здорова, а коли хоче щось приховати, то це є симптом захворювання і така людина потребує лікування.

Я трохи перестрашився і вирішив дещо сказати, бо це б не завдало ні кому жадної шкоди.

— Я хотів познайомитись з мужньою людиною і висловити їй свою повагу.

— А де ти взяв його адресу? — запитав Журавський.

— Адресу я дістав у довідковому бюрі Києва.

— Тобі хтось порадив це зробити, чи ти сам?

— Звичайно, що сам.

Крики з коридору не давали мені зосередитись і відволікали від думки.

— На історії партії в інституті ти говорив, що партія вела неправильну політику, і ти це не схвалював. А як думаєш ти тепер? Чи змінилось щось у твоїх поглядах за ці кілька годин перебування в нашій лікарні?

— Ні, нічого не змінилось, як думав, так і думаю.

— Ну то нічого, завтра зміниться твоя думка. Сьогодні наніч я припишу тобі ін'єкцію сульфазину. 2) Це дуже корисна річ, вона добре очищує мозок і допомагає правильно мислити.

Він зняв телефонну трубку, натиснув гудзик і за хвилину в кабінеті з'явився санітар першої палати.

2). Сульфазин — це розчин сірчаної кислоти на оливковій олії.

Китайські клопоти

(Продовження зі стор. 2)

кому житті. Століттями це місце було, сказавши найлагідніше, незавидне. КПК після приходу до влади, в скорому часі видала щось у роді „великої хартії жіночих прав". Іншим елементом китайської традиції, більше китайського способу життя була його кастовість. Правда, вона була оперта на славетних численних іспитах, на категоріях і степенях, які треба було здобувати довгорічною, безперервною працею. Але власне ця незрушна ієрархізація, ті ранги петрифікували китайське життя, від них воно застигало, як лява. І проти цього треба було боротися колись, за часів „великої культурної революції", і треба було боротись — тепер і в майбутньому.

У КНР, де стільки мови про егалітаризм, існують, як у Совєтському Союзі спеціяльні магазини й крамниці для високих, вищих і найвищих партійних діячів. Оця „номенклятура", яка є ганьбою совєтської системи, знайшла своє тепле місце і в комуністичному Китаї. Державна бюрократія ділиться у КНР сьогодні на 24 степені, професори мають дванадцять ранг, театральні актори — шістнадцять, фабричні робітники — вісім, а кухарі тільки — чотири. Нічого тут особливого, бо одні працюють більше і краще, а інші не так. Але платня державного працівника найнижчої ранги - рівноварта сумі 24-ох долярів місячно, а — найвищої 250 долярів. А ще до того — власне та найвища ранга має найвищого степеня номенклятурні крамниці з найкращими і найдешевшими товарами. А їсти та прокормити своїх дітей всі потребують однаково. Отже, справа не в рангах, а в тому, щоб і особі найнижчої ранги забезпечити гідне мінімум життя.

І власне це було однієї з причин того великого зрушення, яким стала „культурна революція" 1966 — 1968. Засуджуючи її сьогодні за її надуживання, а навіть злочини, все таки треба мати на увазі й ті з її причин, які ще до сьогодні існують.

Честерська громада — воєнним інвалідам

Щороку українська честерська громада відзначує в міру її сил та обставин, великі дні Листопадового Зриву 1918 року окремими академіями, чи концертами, в яких беруть участь всі прошарки українського громадянства.

Цими імпрезами ми звеличуємо не тільки великі історичні події, але рівнож згадуємо всіх тих, знаних і ні знаних ідеалістів-героїв, які творили ті події, а чимало з них принесли себе в жертву Батьківщині...

Громада наша не забуває рівнож і тих одчайдухів, що їм доля дозволила пережити ті воєнні страхіття, перейти через гори трупів і залишитись живими, хоч і з надірваним здоров'ям,— інвалідів війни.

В минулому 1980 році наша громада величаво відзначила дні Листопадового Зриву, про що була обширна згадка в обох українських щоденниках. Рівнож ми не забули хоч частинно сплатити свій національний борг перед українськими воєнними інвалідами.

П'ятий рік підряд підписаний займається на проханння Суспільної Служби Комбатантів в ЗСА переправодженням збірки, як дар українському інвалідові.

Цьогорічну збірку переведено в листопаді та частинно в грудні і вона дала в загальному суму 262 долярів.

Як кожну збірку так і цю нелегко перевести, бо чим більше ми поростаємо „американським пір'ям", тим тяжче нам жертвувати навіть на найбільш благородні цілі. Ми забуваємо, як то в Україні наша селянка жертвувала, може, й останнє яєчко, коли до її хати загостив збірщик на українських інвалідів, або на якусь іншу ціль.

Підписаному, хоч він має великий досвід у переведенні таких збірок, доводилось зустрічати різні-прерізні вимовки деяких осіб, але зберігаючи холоднокровність, таки вдалось зібрати поважну суму грошей і переслати її до Централі в Філядельфії.

У згадану суму 262 дол. вплатили такі пожертви: по 10 дол. вплатили: о. Петро Липин, парох УКЦ; місцевий Відділ УККА, Василь Пастушок, Йосиф Пастушок, Семен Карман, Володимир Горбовий, Володимир Лесик, Петро Оконський і Ярослав Качмар, Григорій Ціхановський і д-р Володимир Юзич; по 5 дол. вплатили: мгр Володимир Сич, Клярен Пенровз, Франц Бранчек, інж. Володимир Кузик, Микола Максимик, проф. Степан Микита, Володимир Батринчук, Петро Візняк, Олекса Злупко, Гарасим Маковський, Данило Кучера, Дмитро Молодовець, Надія Баган, Роман Микита, інж. Андрій Забродський, Стефан Мазур, Антін Команданчук, Андрій Будник, Олекса Гуряк; по три дол.: Іван Федак, Володимир Корчинський, Павло Шабатура. Франко Грабовий, Марія Сорока, пастор Іван Ковальчук, Марта Янчак і Василь Башта; по два дол.: Дмитро Кіт, Микола Бейба, Володимир Крамар, Ярослав Щербак, Данило Паньків, Олекса Венчак, Осип Бандерський, Петро Гладащ, Володимир Михалович, Михайло Кухта, Володимир Александер, Ярослав Клюка, Осип Лужецький, Теодозія Хлонь, Петро Катеринчук; Антін Іваницький — один доляр.

Всім жертводавцям щиросердечна подяка від українських воєнних інвалідів.

Мгр Володимир Сич

Згадка про „берлінця"

Про період часу, про обставини, події чи особи згадуємо добрим або злим словом, однак людина з бігом часу забуває й найгірше зло, про людину ж думка ніколи не міняється. Добрий лишається завжди добрим, а лихий — лихим непотрібом, бо характеристика людей лишається сталою.

Цих кілька думок стосуються моєї згадки про сл.п. мгр інж. Євгена Дуткевича, що нагло і несподівано відійшов від нас у ранніх годинах, 24-го вересня 1980 року, залишаючи прибиту горем вірну дружину, синів, друзів -колег, українські організації, товариства, до яких належав, та українську спільноту, серед якої працював і жив. Всі оповиті смутком, бо не стало Мужа, Батька і Друга і солідного працівника на народній ниві тут, в Канаді ревного патріота-діяча, що горів любов'ю до всього, що рідне, що веде до добра, до посвяти себе українській справі. Не стало інженеравинахідника в ділянці харчової продукції, якого канадське хемічно-інженерне Товариство відзначило нещодавно ступнем т.зв. „Феловшіп" за його вклад у розвиток харчової промисловости.

Пригадую собі, наче було це сьогодні, коли то в 1942 році два молоді сруденти ввійшли до хемічної лябораторії Берлінського університету. Один — стункий худощавий, а другий — середнього росту з круглим лицем, високим чолом і буйною хвилястою чуприною. Цікаві, веселі його очі обхоплювали всіх студентів — товаришів і товаришок, а в кутику на його устах скривалась усмішка. Вона зникала, як починав говорити про щось поважне, а скріплювалась, коли жартував. Він говорив поправною німецькою мовою, на що товаришка-німкені звернули свою увагу. Цим студентом був Євген Дуткевич, який щойно повернувся з фронту з-під Москви, де був перекладачем у штабі летунства. Звільнившись, відразу вихав до Берліна на студії.

В Берліні св.п. Євген застав багато українських студентів. Деякі вже кінчали. Обставини, в яких він опинився, підбадьорювали його до праці, й він учився, не тратив часу, студіював. Наука давалася йому легко, бо здібним був. Жартуючи, часом казав, „а нащо Бог дав лепету? - щоб покористуватися нею!"

Для деякої розваги головно по неділях ми вибиралися на прогульки в околиці Берліну. Євген брав зі собою свою улюблену гітару, на якій акомпаньював до пісень, що співалися хором. Сам він співав високим баритоном. Було часто він чарував подруг і розраджував друзів-студентів, затягнувши гарну пісню. Або ж для жарту: „Люблю, люблю, люблю вас дуже, живи ви мої чарівні..." — Всі сміялися, а він весело казав, що він таки правду каже.

За тією піснею вже плили інші, от як: „Маєва нічка", „Гей, там, у Вільхівці..." і так без кінця всьому тому перед вів Євген.

Як переставав співати, то жарти так і сипав, гей би з рукава. Треба сказати, що з Євгеном подружився раз, то та дружність тривала завжди. Це був вірний друг у гаразді й біді. Це була благородна шляхетна душа українського села, що своє походження виводив з давнього роду провідної верстви.

Понад рік так ми зустрічалися на лябораторійних заняттях. Було й у лябораторії заспіваємо тихцем. Славко Ощудляк, Євген і я гармонізували, а інші допомагали. На часок праця припинялася в лябораторії. Всі нас обступали й на закінчення пісні аплодували.

Від осени 1943 року я вже не мав нагоди бачити „берлінську братію", бо після закінчення студій я виїхав на працю. Щойно в червні 1948 року ми зустрілися з Євгеном на Функ Казерне в Мюнхені, коли саме я з родиною від'їжджав до Канади. Ми обнялись з радості й несподіванки. „Ви сьогодні, а я за тиждень поїду, але як ‚наймитюк' до канадійського фармера. Буду бичкам хвости підкручувати в Канаді", — жартував весело Євген, шукаючи когось у натовпі народу, що купчився біля вагонів. Наша зустріч довго не тривала, бо ані ми ані він, здається, не мали багато часу. Ми розпрощалися по братньому, щоб знову колись зустрітися в Канаді.

Минали роки в турботах і клопотах за хліб насущний новоприбулих поселенців канадської землі. Щойно на початку шістдесятих років Євген приїхав до Едмонтону як відпоручник відомої фірми „Канада Пекерс", післаний до едмонтонського відділу продемонструвати нові методи у виробі м'ясних продуктів. Тоді розказав він мені про всі свої „гаразди" в Канаді, про свої додаткові студії на Торонтському університеті, які закінчив науковим ступенем магістра, про свою фахову працю і про своє родинне життя. Про все розказував й то так щиро, як на світській сповіді. Євген був дійсно щасливий.

Від того часу ми вже все були в живому контакті. Часто писав він мені, що дуже зайнятий, бо крім фахової праці має ще багато громадської, бо поле широке, а женців обмаль, тому „мушу наганяти собою", писав раз Євген. Так і було. Інж. Є. Дуткевич уділявся не лише в професійних англомовних товариствах, але також у своїх організаціях, як БУК, НТШ, Т-во Українських Інженерів, Провінційна Рада КУК, Торонтський Відділ КУК.

Та на цьому ще не кінець, бо вже в червні 1979 року став секретарем Ініціятивного комітету з'їзду колишніх студентів високих шкіл Берліну, якого він був співініціятором. Цей комітет, доповнений іншими позамісцевими „берлінцями", постановив відбути свій історичний з'їзд у днях 5-6 вересня 1981 року в Шератон Сентер в Торонто.

До цієї праці інж. Є. Дуткевич взявся дуже серйозно, бо вважав, що варто занотувати в історії цей факт небувалого напливу українського студентства в закордонні університети, тому що передвоєнна Польща була ввела в своїх університетах „нумерус клявзус" на те, щоб просто унеможливлювати українським студентам доступ до університетських студій.

По проголошенні двох „комунікатів" в українських часописах багато зголосилось. Це допомогло інж. Дуткевичеві нав'язати переписку з „берлінцями" в діяспорі. Як секретар, він вже плянував програму, укладав зустрічі та...Господь покликав його до себе на стрічу. Перервалася нитка трудолюбивого життя магістра інженера Євгена Дуткевича, який ще не жив, а щойно збирався жити по відході на пенсію за чотири роки. Панство Дуткевичі придбали собі гарненьку хату й „дачу" і на Фльориді кондомініюм, і все. Тільки здоров'я підірвалось і годі.

Ми, приятелі сл.п. інж. Євгена, просимо Бога прийняти його душу в небесні хороми, пані Теофілі у горі і її синам складаємо найглибші співчуття та побажання кріпкого здоров'я перенести цю тяжку втрату. А зі свого боку продовжуватимемо підготовчі праці до з'їзду. Д-р П. Глібович, його дружина Олена, інж. В. Яріш та інж М. Когут постановили довести почин сл.п. Євгена до повного завершення, хоча нам буде дуже бракувати його порад і його рук, але „берлінці", разом з'їхавшись, Євгена незабутнього згадають у своїх споминах і в своїх молитвах.

М.К.

Радісна Гарвардська подія

Стоять (зліва): Михась Стефура, Мирослава Стефура, Віктор Остапчук, Христя Дуляк, Максим Тарнавський, Софія Коропецька. Сидять (зліва): Оля Цегельська, Роман Коропецький, Володимира Стефура-Коропецька, Ярослав Розумний.

Кеймбридж, Масс. (ФКУ) На влаштовуваний вже майже впродовж десяти літ сесії Літньої Гарвардської Школи для студій українітики з'їжджаються студенти з різних стейтів Америки, Канади, а то й з-поза океанських країн. Досі понад 600 молодих людей взяли участь в українознавчих курсах в Гарварді. Студіювали, знайомились, заприязнювались.

У наслідок таких знайомств сім молодих українських пар подружилося. Минулого року відбулось восьме гарвардське весілля: 25-го жовтня одружилися Володимира Стефура й Роман Коропецький. Вона — з Канади, він з Філядельфії, а зустрілися у Гарварді.

Володимира народилась в Судбурах. Студіювала в Торонтському університеті на гуманістичному факультеті. Тепер вона включилась в акцію ФКУ. Робить все можливе, щоб приєднати якнайбільше молодих людей в члени Товариства „Приятелі Українського Гарварду". Листується, розсилає матеріяли, заклинає, фотографує, редагує Листок ПУГ-у. Роман Коропецький народився у Ню Йорку. Студіював на Колюмбійському університеті. Магістерський ступінь здобув вже в Гарвардському університеті й тепер в тому ж університеті готується до докторату в ділянці слов'янських мов і літератур зі спеціялізацією в українському літературознавстві.

На обряд вінчання, що його провів о. Б. Волошин в чудовій церкві біля Союзівки, з'їхались родина, друзі, приятелі, знайомі, всіх понад **300 осіб. З Кеймбриджу приї**хали 20 гарвардських друзів, професори, наукові співробітники, студенти, як теж представники ФКУ.

Старостою був проф. Ярослав Розумний з Манітобського університету, старостихою — Оля Цегельська з Пенсильванії. На весільному прийнятті відчитано низку побажань, в тому й благословення Патріярха Йосифа з Риму. Гості танцювали до ранку та співали молодій парі гримкє многая літа.

Є вже вирогідні спостереження, що в 1981 році відбудеться десяте Гарвардське весілля.

40-річчя Дому Відділів УНСоюзу в Чікаго

Союзовий Дім у Чікаго в центрі чікагської української громади у північно-західній частині міста - це під цю пору найстарша такого роду українська громадська будівля в Чікаго, бо якраз у цьому році минає 40-ків. відколи кілька союзових Відділів оформилися окремим статутом в Українсько-Американський Громадський Центр і перебрали від існуючої Гетьманської організації цей будинок на власність.

Ще одна ювілейна імпреза, бенкет чи подібне? Але ж ні! Проте слід згадати цих 40 років корисної праці союзівської установи бодай цією згадкою. Було б гріхом її поминути. Бо від початків існування цього Дому не одна наша громадська установа інституція чи організація брала свій початок чаток у мурах цього дому, чи то у формі основуючих сходин чи загальних зборів, поки сами ці організації не скріпилися і станули сильніше організаційно і фінансово, на власні ноги, а навіть набули власні гарні доми.

Так бувало з організаціями молоді, коли—між іншим—Пласт мав свої сходини навіть протягом кількох років, чи Товариство, а згодом каса „Самопоміч" відбували тут свої збори, поки не оформилися (зокрема ця фінансова інституція) у поважну установу з прегарним своїм бизнесовим будинком.

В часі „великого ісходу" Дім дав притулок і приміщення на початковий переходовий час, віддаючи всі свої кімнати і залю до диспозиції переселенців, які прибули після останньої війни до Чікаго без даху над головою, без праці, без знання мови й обставин.

Остаточно організації усамостійнилися, стали власниками більших чи менших власних домівок. І це саме сталося з переважною більшістю тих переселенців, які стали власниками своїх домів, набутих не якимись спекуляціями, а тяжкою працею своїх рук, коли голови родин—батько і мати—приймали часто незвичну працю, щоб чимскоріше усамостійнитися, набути власну хату —і майже поголовно в родинах з дітьми— дати дітям не тільки нижчу, але і вищу освіту, щоб запевнити їм кращу будучність. Свідками цього ми є кожного року, радіючи з успіхів численних українських градуантів. Це ті діти, що народилися ще в Европі під час чи після Другої світової війни, чи ті, народжені вже в Америці, що для їхнього добра батьки брали навіть по дві „шихти" чи робили „овертайми", що не було рідкістю. Про ці тяжкі початки повинні пам'ятати ці діти чи їхні вже потомки і не забувати цього.

Згадуючи про доми, що їх в міжчасі набули наші організації чи установи, дехто схильний уважати це явище за негативний об'яв роздріблення громадського життя на поселеннях, вказуючи на інші наші громади в ЗСА чи Канаді, які спромоглися на великі громадські центри. Мовляв, якщо Чікаго могло здобутися на величаві церковні навіть кількамільйонові будівлі, то чому ж багата і зорганізована чікагська громада не може додозволити собі на порядний центр?

Та, видно, що існуючий стан покищо вдоволяє її з різних причин. Можливо, причиною був відомий темперамент громадськости, який не сприяв би такому спільному центрові. Можливо непевність, де остаточно устійниться головний осідок громадсько-церковного життя. А може і шляхетний вияв громадянства, що щедрою рукою причинялося до помочі в різних потребах нашої спільноти не лише в ЗСА, але і в інших країнах світу, чи мова іде про церкви, вищі школи, книжкові видання, стипендії для студіюючих, фундації чи подібне. Цей гарний об'яв вимкової безкорисної жертвенности треба вписати громаді Чікаго і околиці в добро.

Але остаточно—треба думати—і такий безперечно потрібний громадський центр знайде своє розв'язання, хоч може не в такій самій формі, як деінде. В теперішніх обставинах прості громади такий центральний дім видається необхідним хоча б з уваги на потребу відповідних заль для більших громадських чи приватних імпрез, бо практика виявляє, що існуючих кілька заль українських церков чи організацій є або замало, або—що важніше—замалі на деякі потреби. І тому десятки чи сотні тисяч долярів річно опиняються в руках чужих власників—неукраїнців—Чікаго чи околиці при нагоді всяких громадських чи приватних імпрез.

Тому —як зачувається — думки в колах деяких наших підприємців здобутися на такий центр на бизнесовій базі заслуговували б на загальне признання, якщо б ці задуму ці плянування перейшли до реалізації. І можливо, що при тому можна б оминути різні непотрібні, а то й шкідливі „породові" кроки, що їх доводилося переживати, а може і тепер переживати доводиться деяким нашим іншим скупченням, що часами навіть ділять громаду.

Але старий Союзовий Дім, як його звуть, не думає через те іти на емеритуру, бо видно наша громада його далі потребує, якщо взяти під увагу, скільки на протязі довгих літ постало і зникло громадських більших і менших домів на терені Чікаго, які—здавалося—перетривають десятки літ, а які непереводили в чужі руки іноді за менше як десяток літ.

При цій нагоді слід згадати про дирекцію Дому, яка управляє ним на протязі року і старається виходити побідно з усяких недомагань і фінансових потреб, що їх ставить кожного року будова, не згадуючи про всякі податки й інші численні оплати та адміністраційні видатки, як світло, опал, іншуренс, що кожного року більшуються.

Після кількалітнього успішного очолювання дирекції Дому УНС Михайлом Марчуком, нова дирекція на річних зборах у квітні 1980 року була вибрана у складі: Василь Семків—предсідник; П. Перцак—заступник предсідника; фінансовий секретар—М. Ольшанський; секретар рекордовий В. Максим; касир—Б. Олексюк; члени господарської комісії—Т. Томків, мгр В. Ничай і І. Дидьо; члени дирекції—М. Марчук, В. Ваків, М. Рошко; пресовий референт—М. Шпікула (англомовний); контрольна комісія—П. Семків, М. Карачевський, А. Іванюк, д-р Р. Смук —він рівночасно правний дорадник Дому від багатьох літ. Почесним членом іменували тоді загальні збори старого союзового діяча М. Семкова.

Згадуючи про минуле Дому-Ювілята, слід з признанням підкреслити, що його управа також і в останніх роках включно з біжучим не закинула традиції з минулих літ—давати можливість відбувати збори, сходини чи доповіді за мінімальним зворотом видатків на опал чи світло (щоб не було дефіциту) іншим організаціям Чікаго, наприклад—здійснити проби хору „Сурма" під управою д-ра В. Трухлого. Цей хор на протязі кількох років відновленої хорової діяльности вибився на один з найкращих, а радше найкращий чоловічий хор чікагської громади.

Кожноневідільні дижури управ Відділів 106-го св. Николая, 221-го св. Стефана, 125-го Благовіщення, 379-го св. Юрія та наявність товариського клюбу членів, де господарює п-во М. Сливкин, додають життя цій установі на протязі цілого року.

В.Н.

Відбулася наукова сесія Математично-Фізичної секції НТШ

Ню Йорк, Н. Й. (НТША). — У вівторок, 2-го грудня 1980 року, тут, в Українському Інституті Америки відбулося наукове засідання Математично-Фізичної секції. Його відкрив і проводив директор секції проф. Осип Андрушків, а дійсний член секції д-р Петро Грицак, професор Технологічного інституту стейту Ню Джерзі, виголосив доповідь „Вплив двоокису вуглецю на світовий клімат". Двоокис вуглецю має поважний вплив на клімат тому, що збільшення двоокису вуглецю підносить середню температуру. Теперішнє „індустріяльне" суспільство продукує великі кількості двоокису вуглецю у наслідок спалювання вугілля, нафти та природного газу. Кількості двоокису вуглецю, що тепер дістаються річно до атмосфери, нечувані в історії людства. Тому деякі вчені почали твердити, що потеплення теперішнього клімату є неминучим у близькій майбутності через збільшення відсотку двоокису вуглецю в атмосфері. Деякі з них говорять навіть про можливість його подвоєння чи навіть потроєння протягом найближчих 30-ти чи 50-ти років. Тим часом від 1940 року температура на землі послідовно обнижується. Також із випродукованого двоокису вуглецю тільки менше ніж половина залишається настало в атмосфері.

Прелегент висловив гіпотезу, що надмір двоокису вуглецю абсорбується головно морем. Існує також гіпотеза контролі відсотку кисню в атмосфері. Це означає, що у світовому маштабі мусить існувати якийсь механізм (тепер ще близче незнаний) контролі двоокису вуглецю в атмосфері. Деяке збільшення рівня двоокису вуглецю в атмосфері можливе на протязі найближчих 50 років однак якісь катастрофічні зміни клімату в тому часі, як це читаємо часто в пресі, виключені.

Після доповіді відбулася дискусія, у якій взяли участь професори — Олекса Біланюк, Роман Воронка, Роман Андрушків і інші. Проф. Воронка вказав на проблему т.зв. „кислого дощу", що повстає через занечищення атмосфери продуктами спалення. А це вже сьогодні в деяких околицях створює поважну проблему. Крім свої шкідливости кислий дощ є все ще льокальним явищем. Очевидним, одначе, є, що потрібно великої обережности та стримання в уживанні пального, бо це веде до збільшення двоокису вуглецю в атмосфері. Проте цілковито усунути продукцію двоокису вуглецю сьогодні вже неможливо.